

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Београд, 28. април 2017. године

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Правног факултета Универзитета у Београду донетој на седници која је одржана 28. априла 2017. године, одређени смо за чланове Комисије за преглед и оцену докторске дисертације кандидата **Владимира Боровац**, под насловом: „**Право жига – од заштите информационе функције робне ознаке до заштите робне ознаке као вредности по себи**“. Након увида у дотичну докторску расправу, слободни смо да поднесемо Наставно-научном већу следећи

РЕФЕРАТ
О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

а) Основни подаци о кандидату

Владимир Боровац је рођен 29.10.1985. године у Новом Саду. Основну школу и специјални математички смер гимназије је завршио у Новом Саду са одличним успехом (просечна оцена 5). Добитник је Дипломе Вук Караџић за постигнуте изузетне резултате у учењу за оба периода школовања. Током основне школе је постигао изузетне успехе на такмичењима из математике, а током гимназије на такмичењима из физике. Због тога је добитник Дипломе за постигнуте изузетне резултате из математике током школовања у основној школи и Дипломе за постигнуте изузетне резултате из физике током школовања у гимназији. Због вишегодишњих успеха на такмичењима из математике додељена му је 2000. године Повеља Новосадски анђели коју додељује град Нови Сад.

Правни факултет Универзитета у Новом Саду је уписао 2004. године, а завршио у децембру 2008. године са просечном оценом 9,92. Добитник је награда за постигнут успех у школској 2004./2005., 2005./2006. и 2008./2009. години, које додељује Универзитет у Новом Саду. Седми семестар основних студија (први семестар школске 2007./2008. године) је провео студирајући на Правном факултету Универзитета у Салцбургу (Аустрија) у оквиру програма размене студената. У току тог периода је успешно положио испите из три предмета. Настава и испити из свих предмета су се одвијали на енглеском језику. Због постигнутих изузетних резултата у студирању

током основних студија 2008. године је добио награду и стипендију коју је „EFG Eurobank” сваке године додељивала за сто најбољих студената из свих области.

У јануару 2009. године је уписао дипломске академске студије – мастер (пословноправни модул) Правног факултета Универзитета у Београду. Мастер студије је завршио 23.03.2010. године са просечном оценом 9,75, одбраном мастер рада на тему „Правни режим затворених инвестиционих фондова”.

Школске 2009./2010. године је уписао докторске студије (пословноправна научна област) Правног факултета Универзитета у Београду. На првој години докторских студија је положио следеће испите:

1. Методологија научноистраживачког рада и вештине, пред комисијом у саставу проф. др Небојша Јовановић и проф. др Саша Бован (оцена 10);
2. Први усмени докторски испит пред комисијом у саставу проф. др Мирко Васиљевић, проф. др Небојша Јовановић и проф. др Слободан Марковић, а који се састојао од следећих предмета:
 - (1) Компанијско право (оцена 9);
 - (2) Трговинско право (оцена 8);
 - (3) Право интелектуалне својине (оцена 8).

На другој години докторских студија у септембру 2011. године је положио други усмени докторски испит пред комисијом у саставу проф. др Гашо Кнежевић, проф. др Весна Бесаровић и доц. др Душан Поповић, а који се састојао из следећих предмета:

- (1) Арбитражно право (оцена 9);
- (2) Право конкуренције (оцена 9).

Од почетка октобра 2009. године до краја новембра 2012. године је био запослен као судијски приправник, прво у Окружном суду у Новом Саду, а затим у Вишем суду у Новом Саду. У јануару 2012. године је положио правосудни испит са општим успехом: положио са одликом.

Говори енглески језик који је учио дужи низ година. Научна област од посебног интересовања му је Право интелектуалне својине (нарочито Право жига и Право заштите индустријског дизајна), а интересује га и Право хартија од вредности.

б) Списак радова

1. “Правни режим затворених инвестиционих фондова”, мастер рад, необјављен, 2010. година.
2. „Начини одређивања тарифе организације за колективно остваривање ауторског и сродних права”, *Право и привреда*, бр. 7-9/2012;
3. „Оправданост заштите индустријског дизајна резервних делова за аутомобиле и друге сложене производе”, *Право и привреда*, бр. 4-6/2013;
4. „Захтев видљивости саставног дела сложеног производа као услов за заштиту његовог индустријског дизајна”, *конференција Правне и инфраструктурне основе за развој економије засноване на знању, Правни факултет у Крагујевцу*, 2013;

5. „Критички осврт на тумачење функција жига у пракси Европског суда правде”, *Право и привреда*, бр. 7-9/2014.
6. „Заштита у праву жига Европске уније ознака са репутацијом у случају коришћења исте или сличне ознаке за обележавање исте или сличне робе”, *Правни живот*, бр. 11/2014.
7. „Контрола квалитета као услов за пуноважност уговора о лиценци жига”, *Право и привреда*, бр. 4-6/2015;
8. „Нека отворена питања у вези са заштитом чувених ознака од разводњавања”, *Право и привреда*, 7-9/2016.

в) Основни подаци о дисертацији

Докторска дисертација кандидата Владимира Боровац, под насловом: „Право жига – од заштите информационе функције робне ознаке до заштите робне ознаке као вредности по себи“ је написана је на 318 страница компјутерски обрађеног текста (проред: 1,5, величина слова: 12, фонт: Times New Roman), са 430 фуснота, уз 13 страница библиографије.

Докторска дисертација се, поред Увода и Закључка, састоји из два дела. Први део носи назив Традиционално право жига – заштита информационе функције робне ознаке, а састоји се из четири главе. Главе првог дела дисертације носе следеће називе: 1. Робна ознака и традиционални поглед на начин њеног функционисања; 2. Жиг – подршка традиционалном схватању функционисања робне ознаке у промету; 3. Однос жига и других субјективних права интелектуалне својине; и 4. Утицај робне ознаке на конкуренцију на тржишту. Други део дисертације носи назив Модерно право жига – заштита робне ознаке као вредности по себи, а чини га седам глава. Главе другог дела дисертације имају следеће називе: 5. Модерна правила која не доприносе проширењу заштите коју жиг пружа; 6. Проширивање појма заблуде коју право жига санкционише; 7. Институт заштите познатих ознака од разводњавања; 8. Овлашћење носилаца жигова у праву Европске уније у случају коришћења ознаке идентичне заштићеној ознаци за обележавање робе идентичне роби за коју је ознака регистрована (случај двоструког идентитета); 9. Институт „употребе ознаке“ као брана санкционисању употреба ознаке којенемају за циљ указивање на порекло обележене робе; 10. Коришћење робних ознака као украса на роби; и 11. Својински поглед на друштвену сврху права жига.

2. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Полазну основу истраживања је представљало пет хипотеза, чија истинитост је анализирана у дисертацији. Коначан суд о доказаности сваке од хипотеза је изложен у закључку. Реч је о следећим хипотезама:

1. Примарна друштвена функција традиционалног права жига је да обезбеди да се промет одвија на основу истинитих информација у погледу порекла робе, чиме се

штити ефикасност привређивања у условима конкуренције. Заштита интереса носилаца жигова или потрошача је изведена, тј. секундарна функција традиционалног права жига.

2. Утицај робне ознаке на конкуренцију на тржишту може бити амбивалентан и он умногоме зависи од начина на који носилац жига користи робну ознаку у промету.
3. Савремено право жига исказује тенденцију отклона од традиције и приближавања концепту жига као облика својине, што подразумева право носиоца жига да присвоји целокупну економску корист од заштићене ознаке.
4. Трансформација жига у право којим се штити робна ознака као предмет својине титулара жига представља суштинску промену у сагледавању друштвене функције права жига која удаљава право жига од традиционално прокламованог циља подстицања конкуренције.
5. Својински поглед на жиг штити искључиво интересе носилаца жигова којима су заштићене робне ознаке које су стекле репутацију и извесни ниво познатости међу потрошачима, али то чини на штету конкурената (постојећих или потенцијалних), потрошача, као и друштва у целини.

1. Примарна друштвена функција традиционалног права жига је да обезбеди да се промет одвија на основу истинитих информација у погледу порекла робе, чиме се штити ефикасност привређивања у условима конкуренције. Заштита интереса носилаца жигова или потрошача је изведена, тј. секундарна функција традиционалног права жига.

Приликом покушаја да се проникне у друштвену функцију права жига (у смислу друштвеног циља који се поставља пред право жига као грану права интелектуалне својине) потребно је поћи од ширине овлашћења које жиг пружа свом титулару, односно обима заштите коју жиг гарантује робној ознаци.

У складу са традиционалним схватањем, жиг непосредно штити само функцију робне ознаке да указује на порекло робе. Дакле, функција жига је указивање на порекло робе. Путем ове функције жиг посредно штити и остале функције робне ознаке.

Према томе, право жига традиционално обезбеђује да се потрошачи на тржишту могу поуздати да сва роба која носи заштићену ознаку потиче из истог извора. Другим речима, право жига обезбеђује да се у привредном промету нађу само истините информације у погледу порекла робе. Гарантовање истинитости информација је основни предуслов несметаног одвијања привредног промета и има за крајњи циљ обезбеђивање ефикасног привређивања у условима конкуренције.

Од истинитости информација на тржишту користи имају како носиоци жигова, тако и потрошачи. Носиоци жигова, односно произвођачи, могу да очекују да ће квалитет њихове робе бити препознат од стране потрошача, те да ће их потрошачи наградити куповином робе уколико буду задовољни њеним карактеристикама. Очекивање да ће квалитет њихове робе бити препознат даје произвођачима мотив да

инвестирају у квалитет робе и њену промоцију, па се каже да право жига подстиче инвестиције. Са друге стране, потрошачи имају корист од истинитих информација јер оне обезбеђује да они приликом куповине робе не буду доведени у заблуду у погледу њеног порекла, а последично и очекиваног квалитета.

Међутим, сматрамо да није исправан став који се неретко јавља у литератури, да је циљ права жига да заштити носиоце жигова или потрошаче. Друштвена функција права жига је омогућавање промета заснованог на истинитим информацијама у погледу извора из којег роба потиче што води промоцији конкуренције на тржишту, а од чега користи имају како носиоци жигова (произвођачи), тако и потрошачи. Другим речима, заштита интереса носилаца жигова или потрошача је изведена, тј. секундарна функција традиционалног права жига.

2. Утицај робне ознаке на конкуренцију на тржишту може бити амбивалентан и он умногоме зависи од начина на који носилац жига користи робну ознаку у промету.

Робне ознаке, са једне стране, олакшавају потрошачима прикупљање информација о роби и тако доприносе снижавању асиметрије информисаности која постоји између произвођача и потрошача на тржишту. На тај начин ознаке приближавају конкуренцију на тржишту моделу савршене конкуренције. Са друге стране, робне ознаке показују мане као носачи информација, што се, пре свега, огледа у околности да оне не омогућавају равномерно информисање потрошача о роби свих произвођача на тржишту. Наиме, потрошачи за робну ознаку везују само информације које се односе на робу која је њом обележена, али не и информације везане за конкурентску робу. Наведена карактеристика ознаке омогућава произвођачима да путем ознаке успоставе искључиви канал комуникације са потрошачима који могу искористити за обезбеђивање верности потрошача према обележеној роби.

Произвођачи, користећи различите маркетиншке технике, успевају да убеду потрошаче да обележена роба није заменљива конкурентском робом. Они то остварују путем наглашавања непостојећих разлика између робе, као и путем симболичке диференцијације робе. Овај вид диференцијације робе се одвија путем везивања за ознаку у очима потрошача низа представа, асоцијација, емоција итд. које не морају имати стварне везе са карактеристикама обележене робе, али које разликују обележену робу од конкурентске. Произвођачи имају за циљ да сниже конкурентски притисак и искористе тржишну моћ коју им таква тржишна позиција доноси. Описана ситуација удаљава тржиште од ситуације савршене конкуренције и у томе се огледа негативни утицај робне ознаке на конкуренцију на тржишту.

3. Савремено право жига исказује тенденцију отклона од традиције и приближавања концепту жига као облика својине, што подразумева право носиоца жига да присвоји целокупну економску корист од заштићене ознаке.

Анализом процеса промена које трпи право жига, а нарочито тренда проширења овлашћења носиоца жига (санкционисање заблуде потрошача која није релевантна за

њихову одлуку о куповини робе, институт заштите познатих ознака од разводњавања, проширена заштита у случајевима двоструког идентитета, третман случајева у којима се робна ознака употребљава као украс на роби) долази се до закључка да већина аргумената којима се наведене промене покушавају оправдати нису одрживи у смислу да не објашњавају на конзистентан начин нове институте. Наведено се односи на оправдања која покушавају да уклопе нове институте у традиционални поглед на право жига. То наводи на закључак да разлог увођења нових института лежи на другом месту.

Сматрамо да су промене права жига превасходно конзистентне са својинским схватањем друштвене сврхе права жига, у оквиру којег се жиг примарно посматра као инструмент који његовом носиоцу треба да омогући присвајање целокупне економске користи која проистиче из коришћења заштићене ознаке. Основни разлог за проширење овлашћења носиоца жига је жеља да се спречи да трећа лица уживају било какву (макар и посредну) корист од „туђе“ робне ознаке, која ситуација се означава као вид „бесплатне вожње“ трећих лица на инвестицији носиоца жига у промоцију робне ознаке. Дакле, савремено право жига своје оправдање налази у концепцији жига као облику својине на робној ознаци, чиме се жиг приближава својини на телесним стварима као праву које гарантује апсолутну власт над стварима.

4. Трансформација жига у право којим се штити робна ознака као предмет својине титулара жига представља суштинску промену у сагледавању друштвене функције права жига која удаљава право жига од традиционално прокламованог циља подстицања конкуренције.

Својински поглед на жиг је по својој природи другачији од концепта по којем је жиг право чији је примарни циљ да обезбеди да се промет одвија на основу истинитих информација у погледу порекла робе. У центру пажње модерног права жига су интереси носиоца жига и максимизација користи коју он има од робне ознаке.

Притом, водећи рачуна превасходно о интересима носиоца жига, модерно право жига неретко долази у сукоб са циљевима који су традиционално пред њега постављани. Наиме, модерно право жига је максимално сузило простор за употребу туђе заштићене робне ознаке чак и када таква употреба не доводи потрошаче у заблуду у погледу порекла робе, па чак и у ситуацијама када лице уопште не користи ознаку за обележавање своје робе. Конкурентима носилаца жигова је најчешће онемогућена свака трговачка комуникација која подразумева коришћење туђе заштићене ознаке, без обзира што би та комуникација допринела јачању конкуренције засноване на истинитим информацијама. Такође, носиоци жигова, користећи модерне институте права жига, покушавају да ставе под своју контролу целокупну јавну комуникацију која се тиче њихових ознака, што за последицу има смањену количину информација на тржишту. У таквој ситуацији је потрошачима отежано прикупљање информација о роби.

На описани начин се модерно право жига претвара у супротност традиционалном праву жига, пошто постаје инструмент за борбу против циљева чијем остварењу је ова грана права традиционално тежила.

5. Својински поглед на жиг штити искључиво интересе носилаца жигова којима су заштићене робне ознаке које су стекле репутацију и извесни ниво познатости међу потрошачима, али то чини на штету конкурената (постојећих или потенцијалних), потрошача, као и друштва у целини.

Наиме, традиционално право жига је путем доприноса бољој информисаности потрошача на тржишту и несметаном одвијању конкуренције засноване на истинитим информацијама вршило уједначену заштиту интереса различитих интересних група на које право жига има утицај (носиоци жигова, њихови стварни и потенцијални конкуренти, потрошачи и друштво у целини).

Са друге стране, својински поглед на жиг нарушава наведени баланс јер примарно води рачуна о интересима носилаца жигова, а нарочито носилаца жигова којима су заштићене познате робне ознаке које су стекле репутацију међу потрошачима (које имају изграђену слику брэнда). Међутим, када се сагледа да тако конципирано право жига постаје инструмент за борбу против ефикасног одвијања конкуренције, да подстиче симболичку диференцијацију робе, да отежава потрошачима прикупљање информација о роби на тржишту, да доприноси сужавању простора за коришћење заштићених ознака у јавној комуникацији (што се може тумачити и као угоржавање слободе говора) итд., постаје јасно да оно угрожава интересе конкурената носиоца жига, потрошача, као и друштва у целини.

3. Кратак опис садржаја дисертације

Докторска се дисертација, поред Увода и Закључка, састоји из два дела.

У Уводу је, најпре, предочен предмет дисертације и његов значај. Потом су изнете и образложене хипотезе од којих је пошло истраживање и чија истинитост је испитана у дисертацији. На крају уводног дела су изложене научне методе које су коришћене у дисертацији и у основним цртама је изложена систематика рада.

У првом делу дисертације је предмет анализе било традиционално схватање права жига и његове друштвене сврхе. Овај део је подељен на четири главе.

У првој глави је изложен традиционални поглед на појам робне ознаке и функције које она врши у промету. Након тога је проучавано прихваћено економско објашњење улоге коју робна ознака има на тржишту, а која се састоји у снижавању трошкова које потрошачи имају приликом тражења робе. Коначно, извршена је анализа начина на који би промет функционисао у одсуству робних ознака. На тај начин је илустрована неопходност робних ознака за несметано одвијање промета. Такође, објашњено је да би дозвољеност коришћења робних ознака на начин који потрошаче доводи у заблуду у погледу порекла робе, водила уништењу ознака као носача информација на тржишту.

У другој глави су анализиране основе права жига као вида интервенције права у област коришћења робних ознака, чија неопходност је наговештена у претходној глави. На почетку је проучаван појам жига као субјективног права којим се штити робна ознака, након чега је испитано да ли постоје алтернативни начини обезбеђивања

истинитости информација у погледу порекла робе. Такође је објашњена терминологија ове гране права и наведени су извори права који су коришћени у дисертацији. Након тога је анализиран традиционални поглед на друштвену функцију права жига, који се своди на подршку објашњеном начину функционисања робне ознаке на тржишту и обезбеђивање да се у промету нађу само истините информације у погледу порекла робе, чиме се штити ефикасност привређивања у условима конкуренције. На крају су проучавана појединачна правила традиционалног права жига и објашњено је на који начин она доприносе остваривању традиционално схваћене друштвене функције права жига.

Трећа глава се бави проучавањем односа жига са патентом и ауторским правом. На почетку су објашњени појмови наведених субјективних права интелектуалне својине, као и разлог њиховог настанка, посматрано из економске перспективе. Након тога је нарочита пажња посвећена разликама у економском оправдању жига, са једне стране, и патента и ауторског права, са друге стране.

У четвртој глави је извршена дубља анализа утицаја које робне ознаке врше на одвијање промета и конкуренцију на тржишту, као и значаја који ознаке имају за носиоце жигова. Констатовано је да су робне ознаке нужне за одвијање промета и да имају многе позитивне ефекте на димачно одвијање конкуренције. Међутим, указано је да ознаке имају мане као носачи информација, те да од стране носилаца жигова могу бити коришћене на начине којима се врши негативни утицај на конкуренцију на тржишту. Наиме, носиоци жигова настоје да путем реклама изграде повољну слику брэнда и да је потом искоришћавају за постизање симболичке диференцијације обележене робе у односу на конкурентску, као и обезбеђивање лојалности потрошача према тој роби. Услед тога долази до парцелизације тржишта што конкуренцију удаљава од модела савршене конкуренције.

Предмет другог дела дисертације је проучавање модерних института права жига, у оквиру чега је посебна пажња посвећена анализи аргумената који се наводе као њихово оправдање. Наведена анализа наводи на закључак да се модерне тенденције промене права жига уклапају у измењени концепт у којем се жиг посматра као вид својине на робној ознаци, чија је сврха да носиоцу жига омогући да присвоји целокупну економску корист од заштићене ознаке. Овај део садржи седам глава.

У петој глави су разматрана нова правила права жига која повећавају степен аутономије носиоца жига, али која не доприносе ширењу заштите коју жиг пружа робној ознаци. Реч је о правилима којима се врше измене у поступку регистрације жигова која подразумевају повећану улогу носиоца жига, а смањену улогу надлежног органа, као и правилима којима се либерализује режим закључивања уговора о лиценци и преносу жигова.

У шестој глави је проучаван процес проширења овлашћења носиоца жига на начин да се он овлашћује да спречи употребу ознаке која потрошаче може да доведе у заблуду о било каквој врсти повезаности између лица која користе две ознаке, без обзира да ли је та повезаност релевантна за одлуку потрошача о куповини робе. У оквиру наведене анализе је сагледан комплексан сплет међусобног утицаја више околности који је генерисао процес проширења појма заблуде коју право жига санкционише.

Предмет анализе седме главе су додатна овлашћења носиоца познатог жига (институт заштите познатих ознака од разводњавања). Проучавање додатних овлашћења је започето анализом првог теоријског предлога за њихово увођење који је изнео Френк Шехтер. Након тога је извршена посебна анализа сваког од овлашћења која данас чине институт заштите ознака од разводњавања, односно овлашћења на спречавање нарушавања дистинктивности познате ознаке, овлашћења на спречавање нарушавања репутације познате ознаке, као и овлашћења на забрану нелојалног искоришћавања дистинктивности и репутације познате ознаке (односно овлашћење на забрану бесплатне вожње на наведеним карактеристикама ознаке).

У осмој глави је разматрано тумачење Суда правде Европске уније према којем носилац жига има овлашћење да забрани трећем лицу коришћење ознаке идентичне заштићеној ознаци за обележавање робе која је идентична роби за коју је ознака регистрована, уколико постоји опасност нарушавања било које функције заштићене робне ознаке. У оквиру поменуте анализе су преиспитани разлози којима је ово тумачење оправдано и указано је да је оно довело до значајног проширења овлашћења носиоца жига јер му је омогућило да забрани трећим лицима употребе ознака којим она не обележавају своју робу у циљу указивања на њено порекло, већ ознаке користе на друге начине.

У деветој глави је указано да различита модерна овлашћења омогућавају носиоцу жига да забрани употребе ознака од стране трећих лица које немају за сврху обележавање робе тих лица у циљу указивања на њено порекло, односно које не представљају употребе ознака у функцији робне ознаке. Након тога је предмет проучавања био институт „употребе ознаке“, у оквиру чега је, пре свега, анализирана његова способност да буде брана преширокој примени овлашћења носиоца жига, односно да врати примену тих овлашћења у домен ситуација у којима треће лице употребљава ознаку у функцији робне ознаке. Такође, анализирано је питање и да ли је, уопште посматрано, потребно и оправдано ограничавати овлашћења носиоца жига путем института „употребе ознаке“.

У десетој глави је анализиран однос модерног права жига према употреби робних ознака од стране трећих лица у једној специфичној ситуацији у којој потрошачи доживљавају робну ознаку као украс на роби, односно у којој ознака представља робу која је предмет продаје. Анализа се бавила теоријским предлозима за регулисање ситуација у којима се ознака користи као украс на роби, као и начинима на који су судови одлучивали у случајевима у којима је споран био овај начин коришћења ознаке.

У једанаестој глави је проучаван својински поглед на жиг, који је идентификован као преовлађујуће схватње друштвене сврхе модерног права жига. У оквиру ове анализе су критички испитани аргументи који се наводе као оправдање својинског погледа на жиг и сагледане су последице које производи обликовање правила у складу са тим схватањем. Закључено је да није оправдано да се жиг посматра као облик својине на робној ознаци и да се његовом носиоцу додели право на присвајање целокупне економске користи која може проистећи из коришћења ознаке.

У Закључку је испитана доказаност хипотеза које су представљале полазну основу истраживања и изражен је став да анализа садржана у дисертацији говори у прилог њихове доказаности. Изнет је став да својинско схватње жига није оправдано, а

са друге стране је изражено слагање са традиционалним погледом на право жига, односно са ставом да коначни циљ ове гране права треба да буде олакшавање одвијања промета и јачање конкуренције. У том контексту је заузет став да је успостављање ексклузивитета у погледу коришћења заштићене ознаке у корист носиоца жига оправдано само у мери у којој је то нужно за заштиту ознаке као носача информација на тржишту. Као последица наведеног става, модерним правилима која су била предмет анализе у дисертацији је дата подршка само у мери у којој она у крајњем исходу доприносе јачању конкуренције на тржишту, односно у мери у којој се не заснивају на својинском схватању друштвене сврхе права жига. Излагање је закључено сагледавањем перспективе развоја права жига у будућности.

4. Предмет и циљ дисертације

Предмет дисертације је истраживање правца у којем се право жига развијало у протеклим деценијама, као и критичка анализа тог процеса. Пред право жига се традиционално постављао задатак да непосредно гарантује функцију ознаке да указује на порекло робе, а да посредством те функције обезбеди остваривање осталих функција ознаке. На овај начин је право жига стварало неопходне предуслове за несметано одвијање привредног промета, што је за крајњи циљ имало омогућавање ефикасног привређивања у условима конкуренције. Са друге стране, у оквиру модерног погледа на право жига доминира својинско схватање, према којем се жиг примарно посматра као инструмент који његовом носиоцу треба да омогући присвајање целокупне економске користи која проистиче из коришћења заштићене ознаке. Овај закључак о модерном погледу на право жига је изведен на основу анализе тренда развоја права жига у претходним деценијама. Из те анализе је уочљиво да се новије измене не могу објаснити остваривањем традиционалних циљева већ да се оне пре свега укалапају у измењени приступ по којем се робна ознака третира као својина титулара жига.

Циљ дисертације је да допринесе правилном дефинисању друштвене функције права жига на најбољи начин. Сматрамо да одређивање друштвене сврхе права жига представља кључно питање ове гране права, као једне од најзначајнијих грана права интелектуалне својине. Наиме, приликом изградње сваке гране права је прво потребно дефинисати циљеве који се том граном желе постићи (односно њену друштвену функцију), а потом обликовати институте у складу са постављеним циљевима. У крајњем исходу, дефинисање циљева којима право жига тежи, као и интереса који се овом граном права штите, одлучујуће утиче на исходе спорова који настају у овој области у ситуацијама када су супротстављени интереси различитих група којих се право жига тиче (носиоци жигова, њихови стварни или потенцијални конкуренти, потрошачи, друштво у целини). Имајући то виду, сматрамо да је критичка анализа начина на који се схвата жиг од суштинске важности јер она омогућава да друштвена функција права жига буде правилно дефинисана, што представља предуслов развоја те грана права на начин који би био у општем интересу.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Предложена тема докторске тезе кандидата Владимира Боровца има очигледну научну оправданост, будући да у домаћој правној литератури нема исцрпних радова који се баве истраживањем правца у којем се право жига развијало у протеклим деценијама, као и критичком анализом тог процеса. Дисертација се бави анализом аргумената који се износе као оправдање измена прописа којима се уређује правна заштита робних ознака. Такве измене се најбоље могу објаснити нетрадиционалним приступом по којем се робна ознака третира као „својина“ титулара жига што подразумева право титулара да присвоји сву економску корист од заштићене ознаке. Сматрамо да предмет истраживања има велики значај, јер се дисертација бави кључним питањима савременог права жига, као једне од најзначајнијих грана права интелектуалне својине. Наиме, одређивање друштвене функције права жига условљава обликовање низа института ове гране права.

Имајући у виду хипотезе и предложену структуру дисертације, уочљиво је да се истраживање бави критичким преиспитивањем правца у којем се развија право жига, односно преиспитивањем друштвене функције коју право жига треба да врши.

Наиме, с обзиром на то да се у прилог модерних института права жига нуде различита оправдања, истраживање се у склопу анализе тих института пре свега бави анализом аргумената којима се они покушавају оправдати. Закључак те анализе је одбацавање већине оправдања као неконзистентних, у смислу да се њима не могу објаснити новине у праву жига. Ту се мисли на оправдања којима се нови институти покушавају уклопити у традиционално прихваћени циљ који се постављао пред право жига, а који се своди на обезбеђивање да се у промету нађу само истините информације у погледу порекла робе што води промоцији здраве конкуренције на тржишту.

Анализом нових института права жига кандидат је дошао до закључка да се њихово увођење може објаснити само измењеним поимањем жига и његове друштвене функције. Наиме, модерне тенденције измене права жига се уклапају у измењен концепт жига по којем се жиг посматра као вид својине на робној ознаци, који свом носиоцу омогућава да присвоји целокупну економску корист од заштићене ознаке.

Измењен концепт жига детаљно је анализиран. Доказано је да би право жига устројено у складу са новим концептом могло постати средство за сузбијање слободне конкуренције, које би га довело у колизију са циљевима чијем испуњењу је традиционално стремило. Нови концепт права жига би нарушио баланс заштите интереса различитих група на које ова грана права има утицај, односно били би фаворизовани интереси носилаца жигова којима су заштићене робне ознаке које су стекле репутацију и извесни ниво познатости међу потрошачима, али би то било учињено на штету конкурената (постојећих или потенцијалних), потрошача, као и друштва у целини. Са друге стране, анализа је показала да не постоје снажни аргументи који иду у прилог новог концепта права жига, осим аргумената који се заснивају на интуитивном поимању правде.

Као последица замерки изнетих својинском погледа на жиг, пружена је подршка традиционално прихваћеном концепту права жига чија друштвена функција се своди на обезбеђивање да се промет одвија на основу истинитих информација у погледу порекла робе, чиме се штити ефикасност привређивања у условима конкуренције. Наравно, указано је на чињеницу да право жига свакако мора да уважи специфичности модерног тржишта.

Колега Владимир Боровац се посветио научном истраживању једна захтевне теме, о којој се до сада код нас није писало. Крајњи резултат истраживања аутора је

оригинална докторска дисертација која значајно продубљује постојећа знања у овој области.

6. Закључак

На основу свега наведеног, Комисија је утврдила да је докторска дисертација кандидата **Владимира Боровца**, под насловом **„Право жига – од заштите информационе функције робне ознаке до заштите робне ознаке као вредности по себи“** у свему израђена према одобреној пријави и досеже високе универзитетске стандарде. Предметни докторат представља самостални и оригиналан научни рад из уже научне области права интелектуалне својине. Стога, са великим задовољством, констатујемо да су се стекли сви академски услови за њену јавну одбрану, те у том смислу и чинимо предлог Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Београду да је одобри.

У Београду, 28. априла 2017. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Слободан Марковић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

др Божин Влашковић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу

др Душан Поповић, ментор, ванредни професор
Правног факултета Универзитета у Београду